

Examen VWO

19 **97**

Latijn

Vorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

Tijdvak 1
Vrijdag 16 mei
9.00–12.00 uur

Vragenboekje

**Dit examen bestaat uit 25 vragen en een vertaalopdracht.
Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.**

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

- 1p 1 In welk belangrijk opzicht week blijkens de eerste alinea de politieke situatie in Rome in 494 v.C. af van de normale?

Regel 1 *domesticarum rerum*

- 1p 2 Met welk Latijns woord in regel 1 t/m 10 (*Ita trifariam t/m seditioni intererō.*) worden de slachtoffers van de hier bedoelde sociale omstandigheden aangeduid?

Regel 1–3 de *domesticarum rerum* t/m *frustrarentur*.

- 1p 3 Welk voegwoord kun je voor *tanta* toevoegen om het verband tussen beide zinnen expliciet te maken? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Regel 4 *pro victore populo*

Het woord *victor* is ongetwijfeld een “citaat” uit de toespraak van Valerius tot de senatoren.

- 2p 4 Leg uit welke bedoeling Valerius met de toevoeging van het woord *victor* heeft gehad.
- 2p 5 Leg uit dat het begrippenpaar *discordia-concordia* uit de toespraak van Valerius ook voor Livius en zijn tijdgenoten actueel was. Ga in je antwoord op de beide begrippen in. Gebruik niet meer dan 50 woorden.

Regel 6–7 *Optabitur t/m habeat*.

- 1p 6 Leg in eigen woorden uit welke voorspelling Valerius hier doet ten aanzien van toekomstige *patroni plebis*.

- 2p 7 Regel 10 *suam*

Dit pronomen verwijst naar:

- A *causa*
- B *plebi*
- C *Valerius*
- D *vicem*

- 1p 8 Verklaar het gebruik van de *modus* van *stetisset* (regel 11).

- 1p 9 Welk Latijns woord uit de tekst moet je als subject aanvullen bij *praestaretur* (regel 12)?

Regel 12 *cum favore ac laudibus prosecuti sunt*.

- 2p 10 Ondanks welk feit gebeurde dat, blijkens de tekst?

Regel 15 *sacramento*

- 2p 11 Welke verschuiving in het standpunt van de *miles* ten aanzien van het *sacramentum* wordt beschreven in regel 16–19 (*Et primo t/m secessisse.*)?

Regel 18–20 *Sicinio quodam auctore t/m in Aventinum secessionem factam esse*.

- 3p 12 Op grond van welke overweging geeft Livius de voorkeur aan de versie dat het volk is uitgeweken naar de *Sacer mons*?

Regel 20 *Piso*

Piso behoort tot de zogenaamde Oudere Annalisten.

- 2p 13 Verklaar deze term.

Regel 24 *incerti manere eam an abire mallent*

- 2p 14 Leg uit waarom beide mogelijkheden voor de *patres* onaantrekkelijk waren.

Regel 25–26 *Quid futurum t/m existat?*

In deze zin wordt duidelijk dat de *patres* in het voorafgaande gelogen hebben.

- 3p 15 Licht dit toe en citeer uit het voorafgaande het Latijnse tekstelement waarop je je toelichting baseert.

- Regel 39 flexisse
- 2p 16 Hangt deze infinitivus af van *narrasse* (regel 30) of van *fertur* (regel 30)? Licht je antwoord toe.
- 2p 17 Welke opvatting ten aanzien van de rol van de *patres* wil Menenius Agrippa door middel van deze fabel voor zijn publiek aannemelijk maken?

Tekst 2 en tekst 1

- De fabel wordt door Dionysius anders gepresenteerd dan door Livius.
- 4p 18 Noem twee verschillen op dat punt.

Tekst 3 en tekst 1

- Tekst 3, regel 4 hoewel hij voor die tijd een uitstekend redenaar was.
- 2p 19 Citeer uit tekst 1 de twee Latijnse tekstelementen die in dit citaat worden gecombineerd.

Tekst 4

- 2p 20 Hoe verklaart Erasmus het feit dat Menenius Agrippa bij dit publiek succes had?
- 2p 21 Welke bewering over de fabel die Menenius Agrippa vertelt, vinden we wél bij Erasmus, maar niet bij Livius?

Tekst 5

- In de Oudheid werd aan de literaire geschiedschrijving de dubbele eis gesteld dat zij de lezer zowel lering als vermaak moest bieden.
- 1p 22 Citeer uit tekst 5 het tekstelement dat je in verband kunt brengen met “lering”.
- 1p 23 Citeer uit tekst 5 het tekstelement dat je in verband kunt brengen met “vermaak”.

Afbeelding

- Op een ets van Jean Le Pautre en Jean Boulanger naar een fresco van Ludovico Carracci wordt een scène uit de Romeinse geschiedenis uitgebeeld.
- 1p 24 Om welke scène gaat het?
- 2p 25 Leg uit wat het onderschrift betekent.

Let op: de vertaalopdracht van dit examen staat op de volgende pagina.

Tekst 6

Bestudeer tekst 6 met de inleiding en de aantekeningen.

45p Vertaal regel 1 t/m 11.

Einde